

CHAQALOQLARDA TUG‘MA YURAK NUQSONLARINING KECHISHI

Xudoyqulova Shahzodabonu Muhammadi qizi

Toshkent pediatriya tibbiyot institute II-pediatriya va tibbiy biologiya fakulteti

2-kurs 225-guruh talabasi

Email: xudoyqulova.shahzoda2002@gmail.com

Abdumannopova Ziyoda Ma‘ruf qizi

Toshkent pediatriya tibbiyot institute II-pediatriya va tibbiy biologiya fakulteti

2-kurs 203-guruh talabasi

Email: abdumannopovaziyoda06@gmail.com

Annotatsiya: Chaqaloq bolachalarda yurak nuqsonlari yurak hamda yirik qon tomirlar kasalligi hisoblanib qon oqimi o‘zgarishlari natijasida kelib chiqishi bo‘yicha nevrologik tug‘ma nuqsonlar va suyak-mushak tizimi nuqsonlaridan keyin 3-o‘rinda turadi. Chaqaloqlarda tug‘ma yurak nuqsonlari erta o‘limiga sabab bo‘ladigan kasalliklar qatorida turishi haqida fikir mulohaza qilamiz.

Kalit so‘zlar: yurak, etiologiya, xavfli omillar, yurak tug‘ma nuqsonlari, patogenez, tashxislash, davolash.

Abstract: In infants, heart defects are the 3rd most common disease of the heart and large blood vessels, after neurological birth defects and musculoskeletal system defects, in terms of their origin as a result of changes in blood flow. We think that congenital heart defects in babies are among the diseases that cause early death.

Key words: heart, etiology, risk factors, congenital heart defects, pathogenesis, diagnosis, treatment.

Аннотация: У детей раннего возраста пороки сердца занимают 3-е место по частоте заболеваний сердца и крупных сосудов после неврологических врожденных пороков и пороков опорно-двигательного аппарата. Мы считаем, что врожденные пороки сердца у младенцев относятся к заболеваниям, вызывающим раннюю смерть.

Ключевые слова: сердце, этиология, факторы риска, врожденные пороки сердца, патогенез, диагностика, лечение.

Yurak tug‘ma nuqsonlari yurak va qon-tomirlar rivojlanish nuqsoni bo‘lib, u qonni teshiklar orqali o‘tishi va qonni chiqishiga to‘sqinlik mavjudligi yoki shuntlanish va qon o‘tishiga to‘sqinlik mavjudligining birgalikda kelishi. Yurak tug‘ma nuqsonlari yurak-qon tomir tizimining juda keng tarqalgan patologiyasidir. Yurak tug‘ma nuqsonlari bola tug‘ilgandan keyin darhol paydo bo‘lishi yoki yashirin bo‘lishi mumkin. Tug‘ma yurak nuqsonlari har mingta tug‘ilish uchun 6-8 holat chastotasi bilan yuzaga keladi, ulardan 30 40 % o‘z vaqtida yordam ko‘rsatilmasa, bolalar 3 yoshga to‘lgunicha nobud bo‘ladi. Ular yangi tug‘ilgan chaqaloqlar va hayotining birinchi yilidagi bolalar o‘limi bo‘yicha birinchi o‘rinda turadi.

Etiologiya, yurak tug‘ma nuqsonlari ko‘p hollarda poligen multifaktorial nasldan o‘tuvchi kasallik hisoblanadi. Bu kasallik rivojlanishiga moyillik tug‘diruvchi omillarga quyidagilar kiradi. Embrional rivojlanish davrida kimyoviy va radiatsion moddalar ta’siri, havo, suv va yerning ifloslanishi, dori moddalar.

Etiologiya yurak tug‘ma nuqsonlari kasalligining xavf omillari quydagilardan iborat:

-onaning yoshi, toksikoz va homiladorlikning birinchi trimestrining yaxshi o‘tmasligi;

-onaning virusli kasalliklar bilan kasallanishi, yaqin qarindoshlarda tug‘ma nuqsonli bolalarning mavjudligi.

Homilaning gemodinamikasi odatda buzilmaydi va bola yaxshi rivojlangan tug‘iladi. Kompensatsiya tug‘ilgandan keyin ham bir muncha vaqt davom etishi mumkin. Tug‘ma yurak nuqsonlari bilan dunyoga kelgan bolalarda o‘ziga xos belgilar

kuzatiladi. Ya'ni ularning yuragida shovqinlar paydo bo'lishi mumkin, terida ko'karishlar, rangparlik, kamqonlik, harakatdagi sustkashliklar bezovta qiladi.

Bemor bolalarda tengdoshlariga nisbatan jisman rivojlanishdan orqada qolishi, shuningdek organizm himoya kuchlari susayib, yuqumli va boshqa kasalliklarga ko'proq chalinishlari mumkin. Sianozli yurak tug'ma nuqsonlarida teri va shilliq qavatlarning ko'karishi kuzatiladi. Ko'karish kichik zo'riqishdan so'ng: sut emganda, yig'laganda kuchayadi. Oq yurak tug'ma nuqsonlarida terida oqarishlar, qo'l va oyoqlarda haroratning pasayishi kuzatiladi. Yurak tug'ma nuqsonli bolalar ko'krakni inkor qilishadi, sut emish davomida charchab qoladi.

Bolada terlash, taxikardiya, aritmiya, nafas qisishi, bo'yin qon tomirlari pulsatsiyasi kuzatiladi. Surunkali qon aylanish buzilishida bola vazn qo'shish, bo'y o'sishi va rivojlanish belgilaridan ortda qoladi. Yurak tug'ma nuqsonlari bakterial endokardit, politsitemiya, periferik tomirlar trombozi, bosh miya tomirlari tromboemboliyasi, pnevmoniya, stenokardiya sindromi, miokard infarkti kabi asoratlarga olib kelishi mumkin. Hozirgi zamonaviy tibbiyot bosqichida ushbu patologiyaning tashxisi antenatal bo'lishi kerak. Bola tug'ulgunga qadar yaniy 14-haftaligida har bir ona homilaning ultratovush tekshiruvidan o'tishi kerak. Ushbu usulning axborot mazmuni tadqiqotni amalga oshiruvchi shifokorning malakasiga bog'liq. Davolash, qon aylanish yetishmovchiligi, gipotrofiya, qaytalanuvchi zotiljam 6 oylikkacha bo'lgan bolalarda operativ davo o'tkazish uchun ko'rsatma bo'la oladi. Bundan tashqari, quyidagi tug'ma yurak kasalliklari bilan og'rigan bemorlarni yuqori malakali ixtisoslashgan jarroh yordamida davolash ko'paytirildi.

Xulosa o'rnida shuni takidlaymizkiy yurak nuqsonlari bilan kasallangan ayollarga farzand ko'rish hamma vaqt ham tavsiya etilavermaydi, chunki homiladorlik davrida qorinda rivojlanayotgan bolaning kislorodga bo'lgan talabchanligi oshadi, bu esa yurak faoliyatini yanada qiyinlashtiradi. Har qanday yurak qopqoqlari nuqsonlarida homiladorlikni sakkizinchi haftagacha albatta to'xtatish talab etiladi. Sog'lom farzand ko'rish uchun avvalo ayollarning o'zlari sog'lom bo'lishlari, spirtli ichimlik ichish va tamaki chekishdan voz kechib, qandli diabet kabi og'ir xastaliklardan saqlanishlari,

yaqin qarindoshlik nikohlariga yo‘l qo‘ymaslik, xomiladorlikning dastlabki uch oyida esa virusli infeksiyalarga chalinmasliklari lozim. Yurak nuqsonlari rivojlanishining oldini olishda revmatizm, ateroskleroz, zahm kabi kasalliklarga qarshi kurashish, shuningdek burun-og‘iz bo‘shliqlarini sog‘lomlashtirish, surunkali tonzillit va kasallangan tishlarni davolash ham muhim ahamiyatga ega. Yurak qopqoqlari (klapanlari) va ularning yo‘llaridagi to‘qimalarda salbiy o‘zgarishlar paydo bo‘lganda, yurakda qon aylanishi buzilishiga yo‘l qo‘ymaslik muhim. Bemorni infeksiyalardan, ayniqsa revmatizm qaytalanishidan asrash, burun, tomoq yo‘llaridagi, og‘iz bo‘shlig‘idagi infeksiya o‘choqlarini aniqlab, o‘z vaqtida davolash tadbirlarini o‘tkazish muhim hisoblanadi.

Bolalarda turli xil kasalliklarni kelib chiqishida asosan onalarning chaqaloqni dunyoga keltirishidagi homiladorlik davridagi sokinlik osoyishta ijtimoiy muhit eng yaxshi davo usuli va choridir. Har bir kasallik onadan bolaga o‘tishi, uning chaqaloqlik davri, ona qornidagidaligida oziqa bilan bo‘g‘liq xolatlar, onaning ruhiy asab holati bilan bog‘liqdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Неотложная кардиология: рук. для врачей. / В. В. Руксин; Ассоц. мед. о-в по качеству. - 6-е изд., перераб. и доп. - М.: ГЭОТАР-Медиа; СПб.: Нев. Диалект, 2007. - 512 с.
2. Терапевтические аспекты диагностики и лечения заболеваний сердца и сосудов. / Г. П. Арутюнов. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015. - 608 с.
3. Профилактика сердечно-сосудистых заболеваний: руководство. / Р. Г. Оганов, С. А. Шальнова, А. М. Калинина. - М: ГЭОТАР-Медиа, 2009. - 216 с. (Серия "Библиотека врача-специалиста").
4. Врожденные пороки сердца: справочник для врачей //Под ред. Е.В. Кривощекова, И.А. Ковалева, В.М. Шипулина. – Томск: STT, 2009. – 286 с.
5. Кардиология (национальное руководство) / Под ред. Ю.Н. Беленкова, Р.Г. Оганова. – М.: ГЭОТАР Медиа, 2007. – 1232 с.
6. <https://avitsenna.uz/tugma-yurak-nuqsonlari>.